

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત
તુલનાત્મક સાહિત્ય વિભાગ
વિષય: તુલનાત્મક સાહિત્ય
એમ.એ. પાર્ટ: ૧ (એક્ઝર્નલ)
વર્ષ સને: ૨૦૨૦-૨૦૨૧, ૨૦૨૧-૨૦૨૨, ૨૦૨૨-૨૦૨૩

હેતુ: તુલનાત્મક સાહિત્ય વિશેની સમજ કેળવે અને કૃતિઓના અધ્યયન દ્વારા તેના વિનિયોગની ભૂમિકા સ્પષ્ટ થાય.

Paper : 1 : Core: 1 સૈદ્ધાંતિક વિચારણા અને વ્યવહારુ વિવેચન:

- એકમ:૧ (૧) તુલનાત્મક સાહિત્ય: શબ્દ, અર્થ, સંજ્ઞા અને સંકેતો
(૨) તુલનાત્મક સાહિત્ય: વ્યાખ્યા, વિભાવના અને લક્ષણો
(૩) તુલનાત્મક સાહિત્યના હેતુઓ: ભારતીય અને વૈશ્વિક સંદર્ભે
(૪) તુલનાત્મક સાહિત્યનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ ભારત અને વિશ્વમાં
- એકમ:૨ (૧) તુલનાત્મક સાહિત્ય: અમેરિકન અને ફ્રેંચ અભિગમ
(૨) તુલના: વ્યવહારજીવનમાં, સાહિત્યમાં અને અન્ય શાસ્ત્રોમાં
(૩) તુલનાત્મક સાહિત્ય: ગ્યૂઈથે, મેથ્યુ આર્નોલ્ડ અને રવીન્દ્રનાથ ટાગોર
(૪) તુલનાત્મક સાહિત્યની અનિવાર્યતા
- એકમ:૩ ચેમ્પિન (મલયાલમ): તકષી શિવશંકર પિલ્લૈ
- એકમ:૪ પ્રિયજન (ગુજરાતી): વિનેશ અંતાણી
- એકમ:૫ એકવીરા (તેલુગુ): વિશ્વનાથ સત્યનારાયણ

નોંધ: ત્રણે કૃતિઓની તુલના અપેક્ષિત છે

સંદર્ભ પુસ્તકો :

૧. પરીખ, ધીરુ: 'તુલનાત્મક સાહિત્ય', પ્રકાશન: ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ, પ્રથમ આવૃત્તિ.
૨. બાપટ, વસંત: (અનુ.: જયા મહેતા) 'તુલનાત્મક સાહિત્યાભ્યાસ', પ્રકાશક: એસ.એન.ડી.ટી. યુનિવર્સિટી, મુંબઈ પ્રથમ આવૃત્તિ.
૩. ચૌધરી, ઈન્દ્રનાથ: 'તુલનાત્મક સાહિત્ય કી ભૂમિકા', નેશનલ પબ્લિસિંગ હાઉસ, ૧૯૮૩, નવી દિલ્હી.
૪. દેસાઈ, અશ્વિન: 'તુલનાત્મક સાહિત્યની દિશામાં', દિવ્યાનંદ પ્રકાશન, ૧૯૯૨.
૫. દેસાઈ, અશ્વિન: 'અંગુલી નિર્દેશ', સાહિત્ય સંગમ, બાવાસીદીની શેરી, પંચોલી વાડી સામે, સુરત, ૨૦૦૦.
૬. દેસાઈ, ચૈતન્ય: 'તુલનાત્મક સાહિત્ય-ભારતીય સંદર્ભ', યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ-૧૯૯૬.

૭. રાવળ, વિનાયક અને બીજા: (સંપાદન): 'વિવિધ અભિગમો' (વિવેચનના), ગુજરાતીનો અધ્યાપક સંઘ, અમદાવાદ-૧૯૮૦.
૮. પરમાર, દમયંતી: 'શિવકુમાર જોષી અને જૈનેન્દ્રકુમારની નવલકથાઓમાં નારીચેતના', પ્રકાશક: પોતે, પ્રથમ આવૃત્તિ-૨૦૦૫.
૯. Gifford Henry: "Comparative Literature": Rout ledge and keg an paul, Londan-1969.
૧૦. Power, S.S.: "Comparative Literature Studies", an introduction Duckworth Londan & New Your.
૧૧. Chandra Mohan: (Ed.) "Aspects of Comparative Literature: Current Approaches", New Delhi, India Publishers and Distributors: 1989.
૧૨. Das, Sisirkumar: (Ed.) "Comparative Literature: Theory and Practical", Indian institute of studies: 1978.
૧૩. Nakamura, Hajime: "A Comparative History of Ideas", Motilal Bansrasidass, Pvt. Ltd. Delhi, First Indian Edition: Delhi: 1992.
૧૪. Cuddon, J.A.: "Dictionary of Literary Terms"
૧૫. 'ચેમ્બિન', તકષી શિવશંકર પિલ્લૈ
૧૬. 'પ્રિયજન', વિનેશ અંતાણી
૧૭. 'એકવીરા', વિશ્વનાથ સત્યનારાયણ

હેતુ : તુલનાત્મક સાહિત્યના અભ્યાસક્ષેત્રના ખ્યાલની સાથે વિષયવસ્તુલક્ષી અભ્યાસનો ખ્યાલ મેળવે. કૃતિઓના અભ્યાસ થકી વિષયવસ્તુલક્ષી અભ્યાસની સમજ કેળવાય.

Paper : 2 Core: 2: વિષયવસ્તુલક્ષી અભ્યાસ: દામ્પત્યજીવન

- એકમ:૧ (૧) તુલનાત્મક સાહિત્ય અને વિષયવસ્તુલક્ષી અભ્યાસ
(૨) પ્રાકૃતિક ઘટના
(૩) કથાઘટકો
(૪) પરિસ્થિતિઓ
(૫) વર્ગપ્રતિનિધિઓ
(૬) પુરાણ-ઈતિહાસની પાત્રસૃષ્ટિ
- એકમ:૨ (૧) દામ્પત્યજીવનની વિભાવના
(૨) સાહિત્ય અને સ્ત્રી-પુરુષ સંબંધો
(૩) દામ્પત્યજીવનની સમસ્યાઓ
- એકમ:૩ 'શીમળાનાં ફૂલ', ધીરબહેન પટેલ (ગુજરાતી)
- એકમ:૪ 'ગૃહદાહ', (બંગાળી) શરદચંદ્ર ચટ્ટોપાધ્યાય
- એકમ:૫ 'પત્તાના મહેલ', (તેલુગુ) રંગનાયકમ્મા

સંદર્ભ પુસ્તકો:

- (૧) દામ્પત્ય ભાવના, ડૉ. રમેશ ભટ્ટ
(૨) લગ્ન માંગલ્ય, નટવરલાલ દવે
(૩) સુખી જીવનનો આધાર: સભળ દામ્પત્ય, આચાર્ય શ્રીરામ શર્મા
(૪) શીમળાનાં ફૂલ, ધીરુબહેન પટેલ
(૫) વીસમી સદીનું ગુજરાતી નારી લેખન, લે. રઘુવીર ચૌધરી અને અનિલા દલાલ
(૬) ભારતીય નારી, સ્વામી વિવેકાનંદ
(૭) સર્જન પ્રક્રિયા અને નારીચેતના, ઉષા ઉપાધ્યાય
(૮) 'ગૃહદાહ', (બંગાળી) શરદચંદ્ર ચટ્ટોપાધ્યાય
(૯) 'પત્તાના મહેલ', (તેલુગુ) રંગનાયકમ્મા

હેતુ : સ્વરૂપલક્ષી અભ્યાસ દ્વારા સાહિત્યના સ્વરૂપનો સઘન પરિચય મેળવે અને કૃતિઓ દ્વારા સ્વરૂપનો તલસ્પર્શી અભ્યાસ થાય.

Paper : 3: Core: 3 સ્વરૂપલક્ષી અભ્યાસ: આત્મકથા

- એકમ:૧ (૧) તુલનાત્કમ સાહિત્ય અને સ્વરૂપલક્ષી અભ્યાસ
(૨) રેખાચિત્ર: વ્યાખ્યા, વિભાવના અને લાક્ષણિકતા
(૩) રેખાચિત્ર અને અન્ય ગદ્ય સ્વરૂપો
- એકમ:૨ (૧) ગુજરાતી સાહિત્યમાં આત્મકથા
(૨) મરાઠી સાહિત્યમાં આત્મકથા
(૩) હિન્દી સાહિત્યમાં આત્મકથા
- એકમ:૩ જીવનસંભારણાં: (ગુજરાતી) શારદાબેન સુમંત મહેતા
- એકમ:૪ ઉઠાઉગીર (મરાઠી): લક્ષ્મણ ગાયકવાડ
- એકમ:૫ મેરી જીવન યાત્રા: ભાગ: (૦૧) (હિન્દી) રાહુલ સાંકૃત્યાયન

નોંધ: ત્રણે કૃતિઓની તુલના અપેક્ષિત છે.

સંદર્ભ પુસ્તકો :

- (૧) ગુજરાતી સાહિત્યમાં રેખાચિત્રની ગતિવિધિ- ડૉ. પન્ના ત્રિવેદી
(૨) અઢાર સાહિત્યિક નિબંધો - સંપા. મફત ઓઝા
(૩) ગુજરાતી સાહિત્યનો દસમો દાયકો - સંપા. ભોળાભાઈ પટેલ
(૪) ચરિત્ર સાહિત્ય - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
(૫) ચરિત્ર સાહિત્ય સ્વરૂપ અને વિકાસ - ઉપેન્દ્ર ભટ્ટ
(૬) સત્તર સાહિત્ય સ્વરૂપો - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
(૭) સદીનું સરવૈયું - સંપા. રઘુવીર ચૌધરી
(૮) સાહિત્યિક સ્વરૂપો (ભાગ:૧-૨)-પ્રો. કુજવિહારી મહેતા, ડૉ. જયંત પટેલ
(૯) સ્વરૂપ સન્નિધાન - સુમન શાહ
(૧૦) જીવનસંભારણાં: (ગુજરાતી) શારદાબેન સુમંત મહેતા
(૧૧) ઉઠાઉગીર (મરાઠી): લક્ષ્મણ ગાયકવાડ
(૧૨) મેરી જીવન યાત્રા: ભાગ: (૦૧) (હિન્દી) રાહુલ સાંકૃત્યાયન

હેતુ : મધ્યકાલીન સાહિત્ય અભ્યાસનો પરિચય થાય અને મધ્યકાળના કવિઓના સર્જન વિશેની સમજ મેળવે.

Paper : 4 Elective: 1 (A) મધ્યકાલીન સાહિત્ય

- એકમ:૧ (૧) મધ્યકાલીન સાહિત્યના પરિબળો
(૨) મધ્યકાલીન સાહિત્યની લાક્ષણિકતાઓ
(૩) મધ્યકાલીન સાહિત્યના સ્વરૂપો
(૪) મધ્યકાલીન ભારતીય ભક્તિ સાહિત્ય
- એકમ:૨ (૧) ગુજરાતી જ્ઞાનમાર્ગી કવિતા
(૨) હિન્દી જ્ઞાનમાર્ગી કવિતા
(૩) મરાઠી જ્ઞાનમાર્ગી કવિતા

- એકમ:૩ અખો
એકમ:૪ કબીર
એકમ:૫ તુકારામ

નોંધ: ત્રણે કવિઓની તુલના અપેક્ષિત છે.

સંદર્ભ પુસ્તકો :

- (૧) ગુજરાતી સાહિત્ય (મધ્યકાલીન) અનંતરાય રાવળ
(૨) મધ્યકાલીન ગુજરાતી જ્ઞાનમાર્ગી કવિતા : બળવંત જાની
(૩) મધ્યકાલીન જ્ઞાનમાર્ગી કાવ્યધારાની ભૂમિકા : સુરેશ જોશી
(૪) મધ્યકાળના સાહિત્ય પ્રકારો : ચંદ્રકાન્ત હરિપ્રસાદ મહેતા
(૫) ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસ રેખા : ધીરુભાઈ ઠાકર
(૬) ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ભાગ-૧,૨ : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
(૭) દેશપાંડે, પુરુષોત્તમ: જ્ઞાનદેવ, સાહિત્ય અકાદેમી, દિલ્હી
(૮) અખો: એક અધ્યયન, ઉમાશંકર જોશી
(૯) કબીર: કબીર: નઈ સદી મેં, ભાગ ૦૧, ૦૨, ૦૩, ડૉ. ધર્મવીર
(૧૦) મધ્યકાલીન સંત સાહિત્ય: ડૉ. રામખેલાવન પાંડે
(૧૧) સંત સાહિત્ય કી લૌકિક પૃષ્ઠભૂમિ: ડૉ. ઓમપ્રકાશ શર્મા
(૧૨) હિન્દી સંતકાવ્ય: સમાજશાસ્ત્રીય અધ્યયન: ડૉ. વાસુદેવ સિંહ

હેતુ : ભારતીય અને પ્રાચીન સાહિત્ય મીમાંસાનો પરિચય વિદ્યાર્થી મેળવે.

Paper : 4 Elective: 1 (B) આધુનિક સાહિત્ય

- એકમ: ૧ (૧) આધુનિકતા: સંજ્ઞા, વિભાવના, સ્વરૂપ
(૨) આધુનિકતા અને: પરંપરા, સમકાલીનતા, જાતીયવૃત્તિ, પશ્ચિમીકરણ, નવીનતા, ફેશન, ભારતીયતા
(૩) આધુનિકતાનાં ઉદ્ભાવક, પ્રેરક અને પોષક પરિબળો
- એકમ: ૨ (૧) ભારતીય સાંદર્ભમાં આધુનિકતા: ઉદ્ભાવક પ્રેરક અને પોષક પરિબળો
(૨) ગુજરાતી સાહિત્યમાં આધુનિકતા
(૩) હિન્દી સાહિત્યમાં આધુનિકતા
(૪) બંગાળી સાહિત્યમાં આધુનિકતા
- એકમ: ૩ 'ગૃહપ્રવેશ': સુરેશ જોશી (ગુજરાતી)
- એકમ: ૪ 'વે દિન': નિર્મલ વર્મા (હિન્દી)
- એકમ: ૫ 'તપસ્વી અને તરંગિણી': બુદ્ધદેવ બસુ (બંગાળી)

સંદર્ભ પુસ્તકો :

૧. સાહિત્યમાં આધુનિકતા - સુમન શાહ
૨. ગુજરાતી સાહિત્યમાં આધુનિકતાવાદ - પ્રમોદકુમાર પટેલ
૩. સુરેશ જોશી ઓર નિર્મલવર્મા - રેખા શર્મા
૪. સુરેશ જોશીથી સુરેશ જોશી - સુમન શાહ
૫. આધુનિકતા : એક સંકુલ સંપ્રત્યય : બિપીન આશર
૬. અધુના - ભોળાભાઈ પટેલ
૭. 'ગૃહપ્રવેશ': સુરેશ જોશી (ગુજરાતી)
૮. 'વે દિન': નિર્મલ વર્મા (હિન્દી)
૯. 'તપસ્વી અને તરંગિણી': બુદ્ધદેવ બસુ (બંગાળી)

હેતુ : સાહિત્ય અને સમાજ વિશેની સમજ વિદ્યાર્થી મેળવે અને બંનેના આંતર સંબંધનો ખ્યાલ મેળવે.

Paper : 5 Multi disciplinary: સાહિત્ય અને સમાજશાસ્ત્ર

- એકમ:૧ (૧) સાહિત્યની વિભાવના
(૨) સમાજની વિભાવના
(૩) સમાજશાસ્ત્ર એટલે શું?
(૪) સાહિત્યનું સમાજશાસ્ત્ર
- એકમ:૨ (૧) સાહિત્ય અને સમાજ વચ્ચેનો સંબંધ
(૨) માર્ક્સવાદ
(૩) પ્રગતિવાદ
(૪) સાહિત્ય અને જીવન
- એકમ:૩ સરસ્વતીચંદ્ર: ભાગ: ૦૪ (ગુજરાતી) ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠી
- એકમ:૪ સહસ્ત્રક્રેષ્ણ: (તેલુગુ) વિશ્વનાથ સત્યનારાયણ
- એકમ:૫ કિન્નુ ગોવાળની ગલી: (બંગાળી) સંતોષકુમાર ઘોષ, અનુ: ચંદ્રકાન્ત મહેતા

સંદર્ભ પુસ્તકો :

- (૧) સાહિત્ય અને સમાજ - વિધુત જોશી
(૨) સાહિત્ય અને સામાજિક ચેતના - સુધીરચંદ્ર
(૩) કલાનું સમાજશાસ્ત્ર - અક્ષય દેસાઈ
(૪) સાહિત્ય કે સમાજશાસ્ત્ર કી ભૂમિકા- મૈનેજર પાંડેય
(૫) અર્થાતનો વિશેષાંક
(૬) કારન્થ, શિવરામ (અનુ: પ્રભાકર મંગળવેદેકર): ધરતી ખોળે પાછો વળે, સાહિત્ય અકાદમી, નવી દિલ્હી, પ્રથમ આવૃત્તિ: ૧૯૮૨.
(૭) મહેતા, ભરત: જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કૃત નવલકથા:
(૮) મુગલિ આર. એસ.: કન્નડ સાહિત્યના ઇતિહાસની રૂપરેખા, સાહિત્ય અકાદમી, નવી દિલ્હી, પ્રથમ આવૃત્તિ: ૧૯૭૭.
(૯) રાંગ્રા, રણવીર: ભારત કે પ્રમુખ સાહિત્યકારો સે અન્તરંગ બાતચીત, આર્ય પ્રકાશન મંડળ, દિલ્હી, પ્રથમ આવૃત્તિ: ૨૦૦૮.
(૧૦) સરસ્વતીચંદ્ર: ભાગ: ૦૪ (ગુજરાતી) ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠી
(૧૧) સહસ્ત્રક્રેષ્ણ: (તેલુગુ) વિશ્વનાથ સત્યનારાયણ
(૧૨) કિન્નુ ગોવાળની ગલી: (બંગાળી) સંતોષકુમાર ઘોષ, અનુ: ચંદ્રકાન્ત મહેતા